EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 5.10.2007
KOM(2007) 584 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Omstart för konkursstämplad: För en politik som ger en andra chans

Att genomföra Lissabonprogrammet för tillväxt och sysselsättning

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Omstart för konkursstämplad: För en politik som ger en andra chans

Att genomföra Lissabonprogrammet för tillväxt och sysselsättning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING ... 3

2. Konkurshotade företag och felsatsningar är naturliga inslag i vårt samhälle ... 3

2.1. Föryngring av företag är en del av marknadsekonomin ... 3

2.2. Konkurs kan också vara en möjlighet ... 4

3. För en politik som främjar omstart ... 5

3.1. Image, utbildning och massmedia ... 6

3.2. Insolvensrättens betydelse ... 7

3.3. Aktivt stöd till konkurshotade företag ... 8

3.4. Aktivt stöd till omstartare ... 9

4. SLUTSATSER ... 10

Tabell: Nuläge i medlemsstaterna ... 11

1. INLEDNING

I februari 2005 föreslog kommissionen en nystart för **Lissabonstrategin** inriktad på att fokusera EU:s insatser på starkare och hållbar tillväxt som skulle ge fler och bättre arbetstillfällen. Detta kan bara uppnås genom att man skapar en stödjande miljö för små och medelstora företag och en kultur som är mer inriktad på företagande[1].

Företagande är i sig en risk, det kräver självtillit och självständighet i kombination med viss beredskap för risktagande. Start, tillväxt och avveckling av företag är ju naturliga företeelser i en marknadsekonomi. Men den allmänna brist på uppskattning och förståelse som vårt samhälle har för företagande omfattar också bristande förståelse för att felsatsningar eller konkurser är en normal del av ekonomisk utveckling och en chans till nystart.

Kommissionen anser att en mer stödjande miljö för konkurshotade företag skulle kunna förebygga kraschlandningar. Genom att ta itu med de negativa effekterna av konkurser när de inträffar och med de negativa attityderna till konkurser skulle man kunna **ta vara på kreativiteten hos människor i EU**, främja både företagande och innovation och skapa nya arbetstillfällen. Det skulle också kunna leda till ett **mer gynnsamt företagsklimat** i EU, där bara bedrägeri och brott skulle bestraffas. Medlemsstaterna och näringslivet uppmanas därför att skapa en stödjande miljö för konkurshotade företagare och för dem som har upplevt en företagskrasch så att EU blir ett dynamiskt område för företagande, där alla kan få en andra chans.

2. KONKURSHOTADE FÖRETAG OCH FELSATSNINGAR ÄR NATURLIGA INSLAG I VÅRT SAMHÄLLE

2.1. Föryngring av företag är en del av marknadsekonomin

50 % av företagen klarar sig inte igenom de första fem åren. Varje år läggs 7 %[2] av företagen i EU-25 ner. Enligt ekonomisk teori är företagsnedläggningar ett naturligt inslag i den ekonomiska internationella utvecklingen, vilket också påpekas i den europeiska stadgan för småföretag[3]. Höga nedläggningstal är alltså inte nödvändigtvis oroande, eftersom nybildning av företag är en del av företagarnas kontinuerliga anpassning till marknaden. En nyligen publicerad undersökning från OECD visar att fler företag läggs ned under de fyra första åren i USA än i kontinentala EU-länder[4], vilket tyder på att höga nedläggningstal kan gå hand i hand med **ekonomisk dynamism**. Det ser ut som om skärpt internationell konkurrens tvingar företagarna att reagera snabbare och flexiblare, även genom att lägga ner en verksamhet och starta en ny. Uppgifterna visar på ett högt samband mellan nyetableringar och nedläggningar i både EU och USA, vilket typer på att en kontinuerlig och kreativ förstörelse tvingar ut företag med låg produktivitet och ersätter dem med nya.

---

1 Tillväxt och sysselsättning genom en modern politik för små och medelstora företag, Europeiska kommissionen, KOM(2005) 551 slutlig, 10.11.2005.

2 *European business. Facts and figures. Data 1995-2004*, Eurostat, 2006.

3 http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm.

4 *The sources of economic growth in OECD countries*, OECD, 2003; och *Business Demography: growth in the population of enterprises*, Eurostat, Statistics in focus nr 48/2007.

2.2. Konkurs kan också vara en möjlighet

Av alla nedläggningar är ca 15 % konkurser[5], medan 11–18 % av dem som startar företag tidigare har upplevt något slags misslyckande[6]. Det finns ett naturligt samband mellan lågkonjunktur och insolvens[7], men konkurser inträffar också när BNP växer snabbt. Mycket tyder på att konkurser är nära kopplade till den naturliga omsättningen i näringslivet: bara **4–6 % av konkurserna är brottsliga**[8].

Men i vårt samhälle är vi dåligt medvetna om felsatsningarnas roll i ekonomin. Den allmänna uppfattningen är att företag går omkull på grund av oförmåga eller fusk. I EU stämplas företagaren av näringslivet, rättsväsendet och av allmänna opinionen. Detta skapar onödiga hinder för företagare som vill starta om. Trots att det finns kunskap om resultaten för omstartande företagare, tvekar penningplacerare och kunder. 79 %[9] av EU-medborgarna försäkrar att de **skulle ge en andra chans** till en konkursad företagare. Men inställningen förändras när det handlar om praktiska beslut: 47 %[10] av EU-medborgarna **skulle tveka att beställa** av ett företag som har nybildats efter konkurs; 51 %[11] skulle **aldrig placera pengar** i ett företag med ekonomiska svårigheter.

Av tillgängliga uppgifter framgår det också att bara mycket få **konkursade företagare gör ett nytt försök** att starta[12], trots att de flesta av dem fortfarande föredrar egen verksamhet[13] och unga människor hoppas på en andra chans[14]. Detta beror på att en företagskrasch **påverkar företagaren** mycket personligt. Ca en tredjedel av de konkursade entreprenörerna säljer sitt hus, i 25 % av fallen drabbas andra familjemedlemmar av negativa återverkningar. En företagskrasch är en stressituation som i 15 % av fallen[15] leder till att företagarens förhållande också kraschar.

Företagare som har gått omkull konfronteras dessutom fortfarande med en omvärld som underskattar de nya möjligheter en konkurs skapar. Uppgifter tyder på att företagare som har felsatsningar i bagaget **lär av sina misstag** och för det mesta lyckas bättre nästa gång[16]. Deras företag brukar **växa snabbare** än nyetablerade företag[17] och efter fem år är många av dem

---

5 A.C.P. de Koning, *Business failure and entrepreneurship in international perspective,* EIM Small Business Research and Consultancy, 1999.

6 Kreditanstalt für Wiederaufbau Bank Group 2007, Mittelstandsmonitor *2007*, http://www.ifm-bonn.org/presse/mimo-2007.pdf.

7 Begreppet obestånd eller insolvens skiljer sig åt mellan länderna, så det är svårt att jämföra uppgifterna.

8 Procentsatsen bör vara 3-4 % i Italien och Storbritannien och 7 % i Österrike (2003–2006 nationella uppgifter).

9 Flash Eurobarometer nr 192 (2007).

10 Flash Eurobarometer nr 146 (2004).

11 Se fotnot 9.

12 G. Metzger, *After life – who takes heart for restart?* ZEW Discussion Paper nr 06-038, 2006.

13 E. Stam, D. B. Audretsch and J. Meijaard, *Renascent Entrepreneurship*, ERIM, 2006.

14 I en undersökning från 2005 av *Junior Achievement-Young Enterprise* som omfattade ungdomar från 18 EU-länder och 7 länder från Östeuropa och Balkan, svarade 58 % av ungdomarna att de tyckte att de borde få en andra chans om de misslyckades med att starta ett företag.

15 R. Blom, *Faillissement - oorzaak en gevolg*, Graydon, 2004.

16 *Facing the challenge - The Lisbon strategy for growth and employment*, rapport från högnivågruppen under Wim Koks ledning, november 2004 eller I. Ekanem och P. Wyer, *A fresh start and the learning experience of ethnic minority entrepreneurs,* International Journal of Consumer Studies 31 (2), 144–151, 2007.

17 *Global Benchmark Report 2006 – Ready for globalisation?*, Dansk Industri (DI), 2006.

kvar. Undersökningar av profiler på framgångsrika företagare visar att 18 % redan har drivit ett företag och 6 % har drivit två eller flera[18].

Men insolvens har, även om det är en naturlig del av ekonomin, negativa effekter på jobb, konsumenter och fordringsägare. 2006 **hotade** 135 000 **insolventa företag** i EU-15 **jobben** för 1,4 miljoner anställda (1,5 miljoner 2005) och antalet personliga konkurser uppgick till fler än 237 000 i enbart Tyskland och Storbritannien[19]. Samma år uppgick obetalda skulder till anställda i Österrike till 243 miljoner euro. När det gäller andra **obetalda skulder** var 50 % av gäldenärerna i Tyskland verksamma företag eller ensamföretagare. I Frankrike, där **årskostnaden** för insolvensförfaranden **uppskattas till** 13,7 miljarder euro, är 55–60 % av alla obetalda skulder fordringar från **skatte- och socialförsäkringsmyndigheter** samt banker. Motsvarande andel för tjänsteföretag i konkurs är 70–80 %[20]. I Tyskland uppgick de obetalda skulderna till 31,1 miljarder euro 2006 (37,5 md euro 2005, 39,4 md euro 2004), i Italien till 9,6 miljarder euro 2004, i Finland till 1,37 miljarder euro 2003. **Den serie av kostnader som konkurser drar med sig hade kunnat begränsas om konkurshotade företag fick bättre hjälp och, när konkursen är ett faktum, om nystart underlättades.**

3. FÖR EN POLITIK SOM FRÄMJAR OMSTART

Kommissionen började arbeta på en ny politik som skulle tackla problematiken kring konkurshotade företag och de negativa effekterna av konkurs 2001, vilken därefter ingick i **handlingsplanen för entreprenörskap**[21]. Genom den **moderna politiken för små och medelstora företag**[22], som lanserades 2005, bekräftade kommissionen sitt angreppssätt. Kommissionen har särskilt framhållit att bättre konkursförfaranden behövs. Kommissionen har begränsad befogenhet på området och har därför nöjt sig med att samla in uppgifter om rättsliga och sociala effekter av konkurser[23], att hjälpa till med att hitta och sprida bra metoder[24] samt nyligen att ta fram varningsverktyg som genom tidig upptäckt kan reducera konkursstigmat. Detta har hjälpt till att sätta igång reformer i hela EU och många medlemsstater har redan låtit sig inspireras av bra metoder och erfarenheter som samlats in på EU-nivån.

På nationell och regional nivå i många EU-länder finns, visserligen i varierande grad, den **politiska viljan** att angripa konkursproblematiken och främja nystarter. I sina nationella reformprogram[25], som ingår i den nya Lissabonstrategin, har ca en tredjedel av medlemsstaterna lagt fram förslag att reformera den nationella lagstiftningen om insolvens. Resultatet är att **lagstiftningen om insolvens har blivit bättre**. Hälften av medlemsstaterna har vidtagit åtgärder för att korta skuldavskrivningstiden, avlägsna restriktioner eller förenkla

---

18 *The profile of the successful entrepreneur*. Resultat av undersökningen ”Factors of Business Success”, Eurostat, Statistics in focus 29/2006.

19 *Insolvencies in Europe 2005/6*, Creditreform Economic Research Unit.

20 P. Matsakos et al., *Vie et Survie des PME, PMI, TPE dans leur environnement quotidien aujourd'hui et demain*, Rapport Saratoga/Datar, 2004.

21 En europeisk dagordning för entreprenörskap, Europeiska kommissionen, KOM(2004) slutlig, 11.2.2004.

22 Se fotnot 1.

23 Verksamhet inom det fleråriga programmet för företag och företagsamhet, 2001–2006 (BEST-projekt, europeiska stadgan för småföretag).

24 Slutrapport från expertgruppen för BEST-projektet om omstrukturering, konkurs och omstart, Europeiska kommissionen, 2003.

25 Bilaga till kommissonens meddelande inför Europeiska rådets vårmöte: Genomförandet av den förnyade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning – Ett år av resultat, Europeiska kommissionen, KOM(2006) 816 slutlig, 12.12.2006.

konkursförfarandet (se bilagan). I Storbritannien angrep man de flesta frågorna redan 2002. Spanien och Italien antog liknande lagstiftning något senare. Men nästan hälften av EU-länderna har ännu inte börjat. Dessutom har ingen medlemsstat än så länge utformat någon **övergripande strategi** för en andra chans – endast Österrike har aviserat planer inför 2008. Det finns utrymme för att göra mer om man vill främja positivare attityder till företagande, uppmuntra fler att starta företag, begränsa riskerna och den negativa synen på misslyckanden.

3.1. Image, utbildning och massmedia

Det första man ska göra för att tackla de negativa effekterna av en konkurs är att diskutera saken offentligt, vända sig till framtidens företagare och **skapa insikt** om fördelarna med nystarter. Undersökningar tyder på att **moraliskt stöd** (t.ex. informationskampanjer) har ett positivt samband med mängden företagande i EU[26].

Många ungdomar blir aldrig företagare. Utbildning i företagande är ett enkelt sätt att mobilisera deras företagaranda och göra dem medvetna om att en första felsatsning kan vara början på något nytt. Idag är EU-medborgare tveksamma till att satsa på egenverksamhet och företagande, för att de uppenbart är **rädda att gå i konkurs**[27]. Nationella strategier för livslångt lärande kan spela en viktig roll när det gäller att utveckla och modernisera entreprenörs- och företagarkompetens.

I en broschyr från Nederländerna[28] berättar sju företagare om sina erfarenheter av konkurs och beskriver hur de blev framgångsrika omstartare. Den kan laddas ner från det **nederländska** ekonomiministeriets webbplats.

Allmänheten i EU uppfattar ofta konkurs som något brottsligt, oberoende av omständigheterna. **Massmedia** kan spela en positiv roll genom att ta tag i missuppfattningarna och sprida information om de fördelar vårt samhälle kan dra av erfarenheterna från konkursade företagare. Detta gäller också lämpliga utmärkelser.

I **Tyskland** finns det sedan två år tillbaka ett Start Award med en underavdelning som heter Restart. Det sponsras av två offentligägda banker och en regional stödinstans och går till hederliga företagare som har dragit lärdomar av en konkurs och lyckats med nästa företagsbildning. Massmedia har rapporterat rikligt om detta.

Lärdomar

- *Fördelarna med omstart bör framhävas i informationskampanjer och utbildningsprogram, nämligen att flera försök är uttryck för en normal inlärningsprocess, informationsinhämtning och upptäckter.*
- *Massmedia kan hjälpa till att hålla isär konkurs och bedrägeri samt sprida information om fördelarna med omstarter och på så sätt förbättra allmänhetens bild av omstartande företagare och sätta värde på deras erfarenheter.*
- *Fortsatt diskussion av frågan med alla relevanta aktörer kan hjälpa till att klarlägga alla aspekterna på den negativa stämpel som följer med konkurs.*

---

[26] Global Entrepreneurship Monitor 2004.

[27] Se fotnot 9.

[28] *Tweede kans – failliet gaan betekent niet mislukken/lessen in vallen en opstaan*, http://www.minez.nl/.

3.2. Insolvensrättens betydelse

Lagen underlättar inte nödvändigtvis nystarter efter konkurs. I många länder behandlas alla fortfarande **på samma sätt av insolvensrätten oberoende av om konkursen är brottslig** eller beror på slarv eller om varken ägaren eller chefen synbarligen har gjort något fel, dvs. konkursen är **hederlig** och saknar ont uppsåt. Det finns många regler om restriktioner, utestängning och näringsförbud för den drabbade som existerar bara för att det rör sig om ett konkursförfarande. Detta onyanserade synsätt tar ingen hänsyn till riskerna i dagligt affärsliv och vilar på föreställningen att en konkursad företagare är någon som samhället inte kan lita på. Det krävs att synsättet på insolvensrätt ändras radikalt i EU.

Nyligen gjordes en undersökning[29] i 15 länder av om huruvida liberalare lagstiftning om personlig konkurs skulle stimulera företagande. I undersökningen ingick 13 EU-länder och därutöver Kanada och USA, som i sin federala insolvensrätt tillåter omedelbar skuldavskrivning. Man använde skuldavskrivning som ett mått på "stränghet" och uppgifter om egenföretagande över en 13-årsperiod. Slutsatsen var att **insolvensrätten påverkar företagsnybildningen kraftigt** och att dess ekonomiska betydelse är större än ekonomisk tillväxt och börsuppgång.

Grekland har infört en ny insolvenslagstiftning inriktad på att skilja på vanlig och brottslig konkurs. I framtiden ska hederliga konkurser inte kunna leda till att den som går i konkurs sätts i förvar eller förlorar sin rösträtt eller sin rätt att ställa upp i val.

Det kan vara svårt för entreprenörer att frigöra sig från tunga skulder och börja om på nytt. Ofta avskrivs inte skulderna automatiskt när insolvensförfarandet avslutas. Om gäldenären är en fysisk person förblir han eller hon ansvarig. Om det rör sig om personligt ansvar har fordringsägarna rätt att kräva den resterande skulden ur gäldenärens personliga egendom. Om gäldenärens personliga egendom inte räcker är **skuldsanering** ibland en möjlighet. I Portugal, Ungern och Finland finns det möjlighet att upprätta en återbetalningsplan när konkursen är hederlig. I Belgien, Irland och Storbritannien[30] **avskrivs skulder** i sådana konkurser automatiskt.

I **Storbritannien** underkastas alla insolventa personer någon slags restriktioner under själva förfarandet, men i hederliga konkurser skrivs skulderna av inom 12 månader. Konkursade personer som bedöms ha varit ohederliga, oaktsamma eller brottsliga kan åläggas stränga restriktioner under upp till 15 år.

Det verkar dessutom som om det finns ett tydligt samband mellan den relativa kvaliteten på ett lands insolvensrätt och den relativa verkan av dess insolvenshanteringssystem[31], då ju rättssystemet är nyckeln till vårt samhälle[32]. Långa **förfaranden** är i synnerhet ofta för tids-

---

29 J. Armour and D.J. Cumming, *Bankruptcy Law and Entrepreneurship*. University of Cambridge, Centre for Business Research, Working Paper nr 300, 2005.

30 *Entrepreneurship Policy Indicators: Bankruptcy legislation in OECD Member and Non-Member Economies*, OECD CFE Working Paper Series nr 1, 2006.

31 *2004 EBRD Legal Indicator Survey for transition economies* ur The European Restructuring and Insolvency Guide 2005/2006.

32 Närmare rättsligt samarbete torde förhindra att konkursade företagare åker till ett annat land för att undvika förbud och restriktioner i hemlandet som inte utdöms i andra etableringsländer. Rådets arbetsgrupp om e-rätt undersöker om det är möjligt att upprätta ett register på EU-nivå över bolagsrättsliga domslut, som skulle möjliggöra samkörning av nationella register och domstolar.

eller resurskrävande, kapitalförstöringen avskräcker från nystart. I EU varierar den genomsnittliga tiden för ett fullständigt konkursförfarande och avveckling av ett företag mellan fyra månader (Irland) och 9,2 år (Tjeckien), medan kostnaden ligger mellan 1 % (Nederländerna) och 22 % av konkursboet (Polen)[33]. Förenklade konkursförfaranden hade inneburit ett enklare avslut för förlustbringande företag, bättre nyallokering av resurserna och rättvisare fördelning av de återstående tillgångarna bland fordringsägarna.

I **Lettland** träder en ny insolvenslagstiftning i kraft den 1 januari 2008. Eftersom en av målsättningarna är att minska förfarandenas längd kommer den att påverka både mål och principer för insolvensförfaranden.

Lärdomar

- *Det är viktigt att skapa rätt ramverk, nämligen ett som både skyddar alla inblandade tillfredsställande och ger företagaren rätt att misslyckas och starta om. Insolvenslagstiftningen bör innefatta en tydlig distinktion mellan den rättsliga behandlingen av hederliga och ohederliga konkurser.*
- *Företagare som gör konkurs utan att ha begått något fel bör kunna få ett domstolsbeslut på att de är hederliga och oantastliga. Beslutet bör offentliggöras.*
- *Insolvensrätten bör tillåta tidig skuldavskrivning på bestämda villkor.*
- *Näringsförbud och liknande påföljder bör inskränkas.*
- *De rättsliga förfarandena bör bli enklare och kvickare, så att så mycket som möjligt av tillgångarna i konkursboet blir kvar till omallokering. Den rättsliga behandlingen bör inte ta mer än ett år.*

3.3. Aktivt stöd till konkurshotade företag

Rädslan för att bli konkursstämplad är en orsak till att många små och medelstora företag i ekonomisk kris döljer problemen tills det är för sent. Insatser i tid är avgörande för att undvika konkurs och en **räddning** är många gånger bättre än avveckling. Därför inriktas rättssystemen i Frankrike, Estland, Spanien, Malta och Italien nu snarare på rekonstruktion och kontinuitet i verksamheten.

Många företagare saknar de resurser och den erfarenhet de hade behövt för att klara krishantering. Om misstag begås i detta skede eller om lämplig rådgivning inte kommer i tid kan konkursen bli ofrånkomlig.

Danmark inför på försök ett system för tidig varning efter nederländsk förebild (Ondernemersklankbord). Systemet har anslag för fyra år och kommer att hjälpa bärkraftiga företag som hotas av insolvens på grund av tillfälliga problem med praktisk kunskap och råd.

Verktyg för **tidig varning** kan se ut på många sätt, t.ex. nätkontakter, lämplig litteratur eller mer handfast inblandning från personer som är väl rustade att bedöma ett företags ekonomiska situation. **Ekonomiskt stöd** för att klara en skakig period kan också vara avgörande. För att

[33] *Doing Business in 2007*, World Bank.

hjälpa entreprenörer att kontrollera företagets ekonomiska ställning tidigt har kommissionen lagt ett bedömningsverktyg på nätet[34].

I **Frankrike** åtföljs påminnelser om momsinbetalning av information om var företagare som har ekonomiska problem kan få hjälp[35]. Företagaren kan också ta en försäkring som täcker kostnaderna (rättslig rådgivning och avgifter för medling) för tidig omförhandling av skulder.

Lärdomar

- *Fallen av insolvens kan inte helt avskaffas, men stöd i ett tidigt skede till bärkraftiga företag kan hålla dem nere på en miniminivå. Stödåtgärderna bör inriktas på konkursförebyggande insatser, sakkunnig rådgivning och ingripande i rätt tid.*
- *Det är viktigt att stödåtgärderna är lättillgängliga, eftersom konkurshotade företag inte har råd med dyr rådgivning.*
- *De möjligheter till nätverkande som erbjuds genom EU[36] och europeiska företagarorganisationer bör utnyttjas.*
- *Insolvenslagstiftningar bör tillåta rekonstruktion och räddning, och bör inte vara enbart inriktad på avveckling.*

3.4. Aktivt stöd till omstartare

De viktigaste svårigheterna entreprenörer ställs inför när de startar om – kapital, relevant kompetens och moraliskt stöd – angrips inte tillräckligt väl genom offentliga stödåtgärder. Att vara **ensam** är en av företagarens fyra viktigaste svårigheter vid starten[37].

Allmänt sett försvåras omstarter av resursbrist, särskilt **kapital**[38]. Den som startar om brukar starta med mindre kapital än förstagångsföretagaren, planera att klara sig med förhållandevis få anställda och välja en företagsform med begränsat ansvar. Under de första månaderna är de viktigaste problemen att hitta kunder, skaffa kapital och säkra offentligt ekonomiskt stöd.

I Sachsen (**Tyskland**) kan ett litet eller medelstort företag som under insolvensförfarandet visar att det kan omstrukturera sin verksamhet få ekonomiskt stöd från Sachsens offentliga utvecklingsbank för att upprätta en insolvensplan, driva verksamheten vidare och starta om så snart insolvensförfarandet är avslutat.

Det är viktigt att se till att konkursade företagare lär av sina erfarenheter och är väl **utbildade** för den nya verksamheten. Att någon har entreprenörsförebilder, är rörlig och har högre utbildning är faktorer som höjer sannolikheten för omstart. Yngre företagare tenderar också att starta om i större utsträckning än äldre[39]. Detta är några gemensamma drag, men omstartare har ofta individuella behov, så stödåtgärderna bör ges en flexibel form.

---

34 http://ec.europa.eu/sme2chance.

35 http://www.entrepriseprevention.com/.

36 Programmet Interreg IVC i Europeiska regionala utvecklingsfondens regi är ett kraftfullt instrument för utbyte av bra metoder på området företagsstöd, http://www.interreg3c.net/web/fic_en.

37 Se fotnot 18. De andra tre svårigheterna är kontakt med kunder, administration och finansiering.

38 Se fotnot 12.

39 Se fotnot 13.

Sedan 2004 har **Luxemburg** erbjudit ca 40 hederliga, konkursade företagare en skräddarsydd utbildning i ledarskap för att de ska vara bättre rustade för omstarten.

Konkursade företagare kan förlora tron på den egna förmågan och påverkas känslomässigt. Särskild **yrkesrådgivning** och **psykologisk hjälp** att ta sig ur konkursupplevelsen är då avgörande. Återinträde i företagarvärlden underlättas också av att omstartare inriktas på marknadsnischer, presenteras för nya samarbetspartner och penningplacerare.

Den **franska** organisationen Re-créer, som bildades 1999 med stöd från handels- och industrikammaren och från bankföreningen i Frankrike, arbetar med att bygga upp självförtroendet hos konkursade företagare som startar om.

Lärdomar

- *Relevanta myndigheter bör ge tillräckliga ekonomiska anslag till omstarter genom att avlägsna hinder i statliga stödordningar för företagsnybildning.*
- *Banker och finansinstitut bör ompröva sin mycket försiktiga inställning till omstartare, vilken ofta grundas på negativa kreditvärderingar. Kommissionen planerar att föra upp frågan på dagordningen för rundabordssamtalen mellan banker och små och medelstora företag.*
- *EU-länderna bör se till att hederliga, konkursade företagare inte förekommer på listor som begränsar kreditgivningen.*
- *Upphandlare i den offentliga sektorn bör vara medvetna om att upphandlingsdirektiven inte tillåter att hederliga, konkursade företagare missgynnas.*
- *Lämpligt psykologiskt och tekniskt stöd samt särskild utbildning och fadderskap bör finnas för omstartare.*
- *Relevanta myndigheter bör underlätta stöd från kunder, samarbetspartner och penningplacerare genom att initiera kontakter mellan dem och potentiella omstartare med inriktning på att tillgodose omstartarens behov.*

4. SLUTSATSER

Bra nationella **ramvillkor** för företagande är avgörande om man ska lyckas dra full nytta av EU:s entreprenöriella potential och skapa dynamiska företag. Att **samhället visar uppskattning** för framgångsrikt företagande är oerhört viktigt och bör gå hand i hand med en politik som **främjar en andra chans** för företagare som hotas av konkurs eller har gått i konkurs. Därför ber kommissionen EU-länderna att som en del av åtagandet att främja företagande enligt tillväxt- och sysselsättningsstrategin och inom ramen för en helhetspolitik på området entreprenörskap ta krafttag för att tvätta bort den stämpel som drabbar konkursade företagare. Kommissionen kommer att fortsätta att stödja medlemsstaternas insatser genom att synliggöra bra nationella metoder. För att snabba upp reformtakten kommer kommissionen också att tillhandahålla informationsmaterial som kan användas i kampanjer för en positivare bild av företagsmisslyckanden.

TABELL: NULÄGE I MEDLEMSSTATERNA[40]

J	Åtgärden finns	**(J)**	Åtgärden planeras/finns delvis	**N**	Åtgärden finns inte

	Information/ utbildning	Övergripande strategi	Offentlighet för domstolsbeslut om hederligt avslut	Minskade restriktioner etc.	Bättre rättslig behandling för hederliga konkurser	Kort skuldavskrivningsperiod och/eller skuldsanering	Förenklade förfaranden	Uppmuntra stödinsatser	Främja kontakter	Diskussioner inom finanssektorn	Totalt J+(J)
Belgien	N	N	(J)	(J)	J	(J)	N	N	N	N	**4**
Bulgarien	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	**0**
Tjeckien	N	N	N	N	N	N	(J)	N	N	N	**1**
Danmark	N	N	N	J	(J)	J	(J)	N	N	N	**4**
Tyskland	(J)	N	N	J	J	(J)	N	N	N	N	**4**
Estland	N	N	N	N	N	(J)	(J)	N	N	N	**2**
Irland	N	N	N	N	N	J	J	N	N	N	**2**
Grekland	N	N	N	J	(J)	(J)	J	N	N	N	**4**
Spanien	N	N	N	N	J	J	J	N	N	N	**3**
Frankrike	N	N	N	N	(J)	N	J	N	(J)	N	**3**
Italien	N	N	N	J	J	(J)	(J)	N	N	N	**4**
Cypern	N	N	(J)	(J)	N	(J)	(J)	N	N	N	**4**
Lettland	N	N	N	N	N	N	(J)	N	N	N	**1**
Litauen	N	N	N	J	(J)	J	(J)	N	N	N	**4**
Luxemburg	N	N	N	N	N	N	N	J	N	N	**1**
Ungern	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	**0**
Malta	N	N	N	(J)	(J)	N	N	N	N	N	**2**
Nederländerna	(J)	N	N	N	(J)	(J)	N	N	N	(J)	**4**
Österrike	N	(J)	N	(J)	(J)	(J)	J	(J)	(J)	N	**7**
Polen	N	N	N	N	(J)	(J)	J	N	N	N	**3**
Portugal	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	**0**
Rumänien	N	N	N	(J)	(J)	N	J	N	N	N	**3**
Slovenien	N	N	N	N	N	(J)	N	N	N	N	**1**
Slovakien	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	**0**
Finland	N	N	N	J	N	(J)	J	J	N	N	**4**
Sverige	N	N	N	N	J	(J)	J	N	N.	N	**3**
Storbritannien	N	N	J	J	J	J	J	N	N	N	**5**
Totalt J+(J)	**2**	**1**	**3**	**12**	**15**	**17**	**17**	**3**	**2**	**1**	

[40] Tabellen ger inga värdeomdömen. Den visar bara om en viss åtgärd finns enligt information från medlemsstaten eller allmänt tillgängliga uppgifter.